

LAUSUNTO
04.11.2022

75/2022

Opetus- ja kulttuuriministeriö
[Lausuntopalvelu.fi](https://www.lausuntopalvelu.fi)

Viite: VN/8330/2022

Asia: JHL ry:n lausunto sidosryhmille korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategiasta

Hallitusohjelman mukaisesti kuluvalle hallituskaudella toteutetaan jatkuvan oppimisen parlamentaarinen uudistus. Uudistuksen aikana laadittu jatkuvan oppimisen visio on, että kaikilla on merkityksellisen elämän edellyttämät tiedot, taidot ja osaaminen, että jokainen kehittää osaamistaan työuran aikana ja että osaaminen uudistaa työelämää ja työelämä osaamista. Jatkuvan oppimisen uudistuksen keskeisimpiä tavoitteita ovat väestön osaamistason nousu, työllisyysasteen paraneminen, osallistumisen tasa-arvon lisääntyminen sekä osaavan työvoiman saatavuuden paraneminen. Yhtenä parlamentaarisen ryhmän jatkovalmistelua edellyttävänä linjauksena oli korkeakoulujen ja oppilaitosten nykyisen työikäisille kohdennettavan koulutustarjonnan uudistaminen.

Korkeakoulujen jatkuvan oppimisen roolin kirkastamisen tarve on tunnistettu hallituksen kestävyystiekartassa. Siinä tavoitteeksi on asetettu edistää jatkuvaa oppimista joustavoittamalla ja monipuolistamalla korkeakoulutuksen muotoja ja tarjontaa siten, että ne mahdollistavat nykyistä paremmin työn ja opiskelun vuorottelun, työn ohessa opiskelun ja oppimisen työpaikoilla ja yhteiskunnassa laajemmin, myös muutoin kuin tutkintoon tähtäävänä koulutuksena. Toimenpiteille perustan luo EU-elpymisvälineen rahoituksella toteutettava Suomen kestävä kasvun ohjelma, erityisesti investoinnit jatkuvan oppimisen ja työllisyyspalveluiden digitalisointiin. Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti keväällä 2022 kansallisen korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategian valmistelun korkeakoulujen ja sidosryhmien yhteisenä työryhmätyönä hallituksen kestävyystiekartan tavoitteiden mukaisesti.

Tämän strategian teemat on valmisteltu yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön, korkeakoulujen johdon, henkilöstön ja opiskelijoiden sekä sidosryhmien edustajien kanssa. Valintoja ohjaavia linjauksia on tuotettu opetus- ja kulttuuriministeriön asettamassa työryhmässä ja niitä on arvioitu ja jatkojalostettu verkkokonsultaatiossa ja teemaseminaarissa satojen ihmisten kanssa yhdessä. Yhteiseksi tulevaisuuden tahtotilaksi on määritelty: vaikuttavampi, joustavampi ja vetovoimaisempi suomalaisten korkeakoulujen jatkuvan oppimisen toiminta 2030 mennessä.

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry kiittää mahdollisuudesta lausua korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategiasta.

Korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjonta nyt

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL:llä ei ole erityistä kommentoitavaa lukuun 1, joka kuvaa tämänhetkistä korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjontaa ja tarjonnan muotoja. Johtopäätökset vaikuttavat oikean suuntaisilta.

LAUSUNTO
04.11.2022

75/2022

Miksi korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategia?

Luvussa 2 'Jatkuvaan oppimiseen osallistuminen' todetaan, että 'mahdollisuudet oppia työssä vaihtelevat.'

JHL haluaa nostaa esiin, että yhteiskunnastamme puuttuu keinot ja rakenteet tunnistaa ja tunnustaa muualla kuin virallisessa koulutusjärjestelmässä hankittua osaamista. Näin ollen työelämän tarvitsema osaaminen ja pikaiset keinot vastata näihin osaamistarpeisiin ajautuvat yhä kauemmas toisistaan. Jatkuva oppiminen pitää sisällään ajatuksen, että kaikki hankittu osaaminen on yhtä arvokasta riippumatta osaamisen hankkimistavasta. Ammatillinen koulutus on jo rakentunut tähän suuntaan, jossa muualla hankittua osaamista voidaan tunnistaa ja tunnustaa, mutta kaikki muu koulutus nojaa edelleen opetussuunnitelmapohjaiseen opiskeluun. Yhteiskunnassamme olisi mahdollistettava joustavampi lisä- ja täydennyskouluttautuminen ja osaamisen laajentaminen ilman, että yksilön on suoritettava useampia samantasoisia tutkintoja pätevytykseen alalle.

Kansallinen korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategia

JHL pitää visiota tarkoituksenmukaisena ja tavoiteltavana. Myös 3 + 1 strateginen toimenpiteiden kokonaisuus vaikuttaa hyvältä. Erityisen myönteisenä pidämme pienten osaamiskokonaisuuksien esille nostamista ja mukaan ottamista tavoitteeseen 1: Selkeä asiantuntijana kehittymisen ja pätevytyksen polku.

Myös JHL on halunnut painottaa sitä, että tutkinnon osaa pienemmät osaamiskokonaisuudet tulee nostaa keinoksi vastata työelämän murrokseen ja yhä nopeammin uudistuviin osaamistarpeisiin. Tällä hetkellä pienet osaamiskokonaisuudet jäävät yhteiskunnassamme liian vähälle huomiolle, eikä niiden suorittamisesta myöskään pääsääntöisesti palkita työntekijöitä. Kuitenkin työelämä vaatii yhä moninaisempaa osaamista, usein riippumatta työsuhteen tyypistä. Myös Valtiontalouden tarkastusvirasto on vuonna 2021 patistanut koulutuksen järjestäjiä kehittämään pieniä työelämälähtöisiä osaamiskokonaisuuksia ja valtiovaltaa kehittämään rahoituksellisia kannusteita näille.

Korkeakoulutuksen avoimuus lisää saavutettavuutta

Tavoitteeseen 2 on kirjattu, että korkeakoulutuksen avoimuus lisää saavutettavuutta ja puhutaan väylästä avoimesta korkeakouluopiskelusta tutkinto-opiskelijaksi. JHL pitää tärkeänä, että on rakennettava myös ammatillisen tutkinnon suorittaneiden henkilöiden koulutuspolut korkeakouluopintoihin. Työkokemus alalta olisi huomioitava osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa. Luonnoksessa puhutaan Työelämälähtöisestä väylästä, johon tämä voisi sopia. Kiitämme myös korkeakouluopintoihin valmentavan koulutuksen huomioimisesta. Tämä palvelee varsinkin heitä, joille esimerkiksi suoraan avoimen väylän opintojen suorittaminen on liian vaativaa.

Tähän asiaan liittyen JHL esittää, että työssäkäyvät opiskelijat ja osaamistaan täydentävät sekä ensimmäistä tutkintoaan opiskelevat nuoret eivät saisi joutua taistelemaan samoista opiskelupaikoista, vaan heille tulisi luoda erilliset hakuprosessit. Täydennyskouluttajille tulisi rakentaa erillisiä osaamiskokonaisuuksia myös silloin, kun haetaan pätevytyksiä, jolloin nämä paikat eivät kuormittaisi tutkintotavoitteisesti opiskelevien kiintiötä.

Samantasoisia tutkintoja pienempien osakokonaisuuksien huomioiminen sekä valmentavan koulutuksen lisääminen ovat keinoja vähentää koulutuksen kasautumista. JHL katsoo, että on tärkeää käyttää kaikki keinot, joilla ammatillisen koulutuksen suorittaneitakin saadaan kannustettua lisäämään osaamistaan jatkuvasti.

LAUSUNTO
04.11.2022

75/2022

Strategian avaintulosmittarit

Strategian avaintulosmittareista kiitämme erityisesti avoimen väylän kautta otettujen opiskelijoiden taustatietojen seuraamista. Jotta väylä aidosti palvelee saavutettavuutta, on tärkeää seurata sitä ketkä tätä väylää pitkin pääsevät opiskelemaan suhteessa muihin valintatapoihin.

Lisätietoja:

Heini Wink, koulutuspoliittinen asiantuntija, heini.wink@jhl.fi

Matti Tujula, koulutuspoliittinen asiantuntija, matti.tujula@jhl.fi

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

A handwritten signature in blue ink that reads 'Päivi Niemi-Laine'.

Päivi Niemi-Laine
puheenjohtaja

A handwritten signature in blue ink that reads 'Saila Ruuth'.

Saila Ruuth
toimialajohtaja